

Marta Skalska-Zlat
(i jej seminarzyści)

Jak ustawy określają sposoby informowania społeczeństwa o wynikających z nich obowiązkach i zadaniach?

Katowice 2010

Obszary badań

W ramach mojego seminarium magisterskiego powstaje szereg prac, których celem jest przedstawienie zasad działania systemu informacji w różnych dziedzinach:

- system informacji prawnej,
- system informacji wojskowej,
- system informacji o samorządach lokalnych,
- o ochronie środowiska,
- o oświacie,
- o ochronie zdrowia,
- o gospodarce żywnościowej,
- o leśnictwie,
- o prawach dziecka i ich ochronie,
- o sztukach plastycznych,
- o kulturze fizycznej.

Zakres badań

- 1) Określenie i ocena zasad działania w danym obszarze tzw. systemu informacji naukowej

ale nacisk jest położony przede wszystkim na:

- 2) Określenie i ocenę zasad przekazu informacji bieżącej potrzebnej użytkownikowi do poruszania się w danym obszarze życia i wiedzy.

Stąd zainteresowanie regulacjami prawnymi i sprawdzaniem czy zawarte są w nich **zasady informowania społeczeństwa** o swojej działalności, porozumiewania się z nim, budowania świadomości wspólnoty interesów.

Podstawowe pytania badawcze

od najogólniejszych:

- czy istnieje spójny system informowania społeczeństwa,
- czy zapewnia się społeczeństwu dostęp do informacji na różnych szczeblach i poziomach jej powstawania

Po zasadnicze, które sprawdzamy szczegółowo:

czy

już na poziomie ustaw regulujących różne obszary gospodarki i życia społecznego **są zapisy o sposobach informowania** obywateli (społeczeństwa) o wynikających z ustaw obowiązkach i zadaniach.

Materiał badawczy i pomocniczy

- Ustawy regulujące poszczególne obszary badań,
- Komentarze do ustaw,
- Omówienia ustaw w literaturze przedmiotu z danego zakresu.

Warto przy tym zaznaczyć, że nie wszystkie obszary – ważne dla obywateli, a nawet funkcjonowania państwa - doczekały się jednej spójnej ustawy regulującej wszystkie lub najistotniejsze aspekty związane z tym obszarem, np. ochrona zdrowia.

Kategoryzacja ustaw

Szczegółowa analiza zawartości ustaw pozwoliła podzielić je na trzy zasadnicze grupy:

- Takie, które nie zawierają wyrażonych bezpośrednio sposobów informowania o swoich obowiązkach i zadaniach;
- Takie, w których zawarte są stosowne artykuły o sposobach informowania obywateli
- Takie, które już w tytule zaznaczają obowiązek informowania lub w całości są poświęcone zasadom informowania społeczeństwa.

Zwraca się też uwagę na występujące w ustawach zapisy mówiące o obowiązku dokumentowania swoich poczynań, uznając, że w przeważającej liczbie przypadków ich rezultaty są przekazywane wszystkim zainteresowanym, a podany tok postępowania przy udostępnianiu informacji można uznać za wymóg nawiązywania kontaktów z obywatelami. Jest to szczególnie istotne przy analizie ustaw należących do pierwszej grupy.

Reasumując - za istotne dla naszych badań uznaje się artykuły ustaw mówiące o:

- konieczności informowania i o sposobie przekazu informacji;**
- upowszechnianiu wiedzy o przedmiocie ustawy;**
- propagowaniu i popularyzacji działalności określonej w ustawie;**
- podnoszeniu świadomości społecznej;**
- dokumentowaniu różnych sfer działalności określonej ustawą.**

Ochrona środowiska

jeden z najważniejszych problemów współczesnego świata

KONSTYTUCJA RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

(Tekst - z późniejszymi poprawkami - uchwalony przez Zgromadzenie Narodowe w dniu 2 kwietnia 1997 r.)

Rozdział II: WOLNOŚCI, PRAWA I OBOWIĄZKI CZŁOWIEKA I OBYWATELA

Art. 74.

WOLNOŚCI I PRAWA EKONOMICZNE, SOCJALNE I KULTURALNE

1. Władze publiczne prowadzą politykę zapewniającą bezpieczeństwo ekologiczne współczesnemu i przyszłym pokoleniom.
2. Ochrona środowiska jest obowiązkiem władz publicznych.
3. **Każdy ma prawo do informacji o stanie i ochronie środowiska.**
4. Władze publiczne wspierają działania obywateli na rzecz ochrony i poprawy stanu środowiska.

Wykaz ustaw o ochronie przyrody, środowiska i dostępie do informacji

Nr	Tytuł	Adres publikacyjny	Status	Czas obowiązywania
1	<i>Ustawa z dnia 7 kwietnia 1949 r. o ochronie przyrody</i>	Dz. U. z 1949 r. Nr 25, poz. 180	Uchylona (akt uchylający patrz: nr 3)	42 lata
2	<i>Ustawa z dnia 31 stycznia 1980 r. o ochronie i kształtowaniu środowiska</i>	Dz. U. z 1980 r. Nr 3, poz. 6	Uchylona (akt uchylający patrz: nr 5)	21 lat
3	<i>Ustawa z dnia 16 października 1991 r. o ochronie przyrody</i>	Dz. U. z 1991 r. Nr 114, poz. 492	Uchylona (akt uchylający patrz: nr 6)	13 lat
4	<i>Ustawa z dnia 9 listopada 2000 r. o dostępie do informacji o środowisku i jego ochronie oraz o ocenach oddziaływania na środowisko</i>	Dz. U. Nr 109, poz. 1157	Uchylona (akt uchylający patrz: nr 5)	8 miesięcy
5	<i>Ustawa z dnia 17 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska</i>	Dz. U. 2001 Nr 62 poz. 627	Obowiązująca	od 10 lat
6	<i>Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody</i>	Dz. U. z 2004 r. Nr 92, poz. 880	Obowiązująca	od 7 lat
7	<i>Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko</i>	Dz. U. z 2008 r. Nr 199, poz. 1227	Obowiązująca	Od 3 lat

USTAWA z dnia 7 kwietnia 1949 r. o ochronie przyrody

Rozdział 2. Władze i organy ochrony przyrody.

Art. 2. 1. Minister Leśnictwa czuwa nad całością ochrony przyrody oraz jest władzą naczelną ochrony przyrody w zakresie, określonym w art. 1 pkt 2.

2. 3. Do Ministra Oświaty należą sprawy krzewienia zasad ochrony przyrody na wszystkich szczeblach szkolnictwa i oświaty dorosłych oraz szerzenie idei ochrony przyrody w społeczeństwie.

Art. 3. 1. (1) Ustanawia się Państwową Radę Ochrony Przyrody, jako organ doradczy i opiniodawczy Ministra Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych.

Art. 4. 1. Do zakresu działania Państwowej Rady Ochrony Przyrody należy: [...]

4. 2. Ponadto Minister Leśnictwa może w porozumieniu z Ministrem Oświaty zlecić Państwowej Radzie Ochrony Przyrody wykonywanie innych zadań z zakresu ochrony przyrody, a w szczególności:

- 1) inicjowanie i prowadzenie badań naukowych w dziedzinie ochrony przyrody,
- 2) szerzenie idei ochrony przyrody w społeczeństwie,**
- 3) opracowywanie i wydawanie publikacji z dziedziny ochrony przyrody.

USTAWA z dnia 31 stycznia 1980 r. o ochronie i kształtowaniu środowiska

W preambule wśród głównych celów Ustawy wymienia się:

- ochronę środowiska przez każdego obywatela oraz rozwijanie świadomości społecznej w celu powszechnego wypełniania tego obowiązku

Dział I. Rozdział 2. Tworzenie warunków ochrony środowiska

Art. 10. 1. Szkoły wyższe, placówki naukowe, instytuty naukowo-badawcze oraz jednostki organizacyjne prowadzące działalność naukowo-badawczą uczestniczą w tworzeniu warunków ochrony środowiska w szczególności przez [...] **popularyzację krajowych i zagranicznych zdobyczy nauki i techniki w dziedzinie ochrony środowiska oraz ich praktycznego zastosowania.**

Art. 11. 1. Szkoły wszystkich stopni są obowiązane uwzględniać problematykę ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju **w działalności dydaktyczno-wychowawczej**, obejmując ją programami nauczania.

Art. 12. **Środki masowego przekazu są obowiązane kształtować właściwy stosunek społeczeństwa do ochrony środowiska oraz popularyzować zasady tej ochrony w publikacjach i audycjach.**

Dział V. Rozdział 2. Fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej

Art. 88. Środki gminnych funduszy przeznaczają się na:

1) Edukację ekologiczną oraz propagowanie działań proekologicznych i zasady zrównoważonego rozwoju.

Art. 88b. Środki Narodowego Funduszu [Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej] przeznaczają się na wspomaganie...

4) Realizacji kompleksowych programów badawczych, rozwojowych i wdrożeniowych oraz programów edukacji ekologicznej

Dział VI. ORGANIZACJA OCHRONY ŚRODOWISKA

Rozdział 2. Udział samorządu mieszkańców miast i wsi, samorządu pracowniczego oraz związków zawodowych i innych organizacji społecznych w tworzeniu warunków ochrony środowiska

Art. 99. 1. Jednostki pomocnicze samorządu terytorialnego, samorząd pracowniczy, jednostki ochotniczych straży pożarnych, związki zawodowe i inne organizacje społeczne, których statutowym celem jest ochrona środowiska, mogą podejmować działalność sprzyjającą ochronie środowiska i zmierzającą do urzeczywistnienia prawa obywateli do korzystania z jego wartości, polegającą w szczególności na:

- 1) kształtowaniu właściwego stosunku do środowiska, szerzeniu zrozumienia celów ochrony środowiska oraz propagowaniu spraw ochrony środowiska i poczynań zmierzających do zapewnienia tej ochrony,**
- 2) inicjowaniu i podejmowaniu społecznych działań dotyczących ochrony środowiska,**
- 6) zwiększaniu społecznego wpływu na działalność jednostek organizacyjnych w celu zapewnienia optymalnej efektywności poczynań na rzecz ochrony środowiska,**
- 7) organizowaniu spotkań mających na celu rozszerzenie zainteresowania problematyką zrównoważonego rozwoju,**

USTAWA z dnia 16 października 1991 r. o ochronie przyrody

Rozdział 1. Przepisy ogólne

Art. 5. 1. Popularyzowanie ochrony przyrody **jest obowiązkiem organów administracji publicznej**, instytucji naukowych i oświatowych, a także publicznych środków masowego przekazu.

2. Szkoły wszystkich stopni są zobowiązane objąć programami nauczania zagadnienia ochrony przyrody.

Rozdział 4. Wykonywanie ochrony przyrody

Art. 39. 1. Minister Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa prowadzi rejestr parków narodowych, rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych, obszarów chronionego krajobrazu i pomników przyrody.

2. Wojewoda prowadzi dokumentację stanu przyrody, a w szczególności cennych ze względów naukowych lub rzadkość występowania tworów przyrody, obszarów przyrodniczych i innych składników przyrody.

Rozdział 2. Organy ochrony przyrody

Art. 11.4. Do zadań Państwowej Rady Ochrony Przyrody należy w szczególności:

4) opiniowanie programów badawczych w zakresie ochrony przyrody oraz popularyzowanie ochrony przyrody.

Ustawa z dnia 9 listopada 2000 r. o dostępie do informacji o środowisku i jego ochronie oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Rozdział 1. Przepisy ogólne

Art. 1.

Ustawa określa zasady:

- 1) udostępniania informacji o środowisku i jego ochronie,
- 2) udziału społeczeństwa w postępowaniu w sprawie ochrony środowiska,
- 3) postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko.

Rozdział 2. Dostęp do informacji

Art. 4.

Każdy ma prawo do informacji o środowisku i jego ochronie na warunkach określonych ustawą.

Art. 5.

Organy administracji publicznej są obowiązane udostępniać każdemu informacje o środowisku i jego ochronie znajdujące się w ich posiadaniu.

Udostępnianiu, o którym mowa w ust. 1, podlegają także inne informacje w postaci dokumentów, danych gromadzonych w szczególności w formie pisemnej, wizualnej, fonicznej i baz danych na innych nośnikach.

Art. 7.

Organ administracji publicznej jest obowiązany udostępnić informację bez zbędnej zwłoki, nie później niż w ciągu miesiąca od dnia otrzymania wniosku.

Art. 9.

Organ administracji publicznej, udostępniając informacje przekazane przez osoby trzecie, wskazuje źródło ich pochodzenia.

Rozdział 3. Udział społeczeństwa w postępowaniu w sprawie ochrony środowiska

Art. 13.

1. Przed wydaniem decyzji wymagających udziału społeczeństwa organ administracji publicznej właściwy do ich wydania, wszczynając postępowanie:
  - 1) podaje do publicznej wiadomości informację o zamieszczeniu w publicznie dostępnym wykazie wniosku o wydanie decyzji oraz o możliwości składania uwag i wniosków w terminie 21 dni od daty podania do publicznej wiadomości, wskazując jednocześnie miejsce ich składania,
  - 2) może przeprowadzić rozprawę administracyjną otwartą dla społeczeństwa,
  - 3) rozpatruje zgłoszone uwagi i wnioski.
2. Organ administracji publicznej, właściwy do wydania decyzji, **podaje do publicznej wiadomości informację o zamieszczeniu w publicznie dostępnym wykazie** decyzji wymagających udziału społeczeństwa.

3. Podanie do publicznej wiadomości, o którym mowa w ust. 1 pkt 1 i ust. 2, następuje w drodze zamieszczenia informacji na tablicy ogłoszeń w siedzibie organu właściwego w sprawie oraz poprzez obwieszczenia w pobliżu miejsca planowanego przedsięwzięcia, a gdy siedziba właściwego organu mieści się na terenie gminy innej niż gmina właściwa miejscowo ze względu na przedmiot ogłoszenia - także przez ogłoszenie w prasie lub w sposób zwyczajowo przyjęty w miejscowości lub miejscowościach właściwych ze względu na przedmiot ogłoszenia.
4. Podanie do publicznej wiadomości, o którym mowa w ust. 1 pkt 1 i ust. 2, powinno nastąpić także poprzez zamieszczenie informacji na stronie internetowej organu właściwego do wydania decyzji, jeśli organ ten prowadzi taką stronę.

Rozdział 4. Postępowanie w sprawie oceny oddziaływania na środowisko realizacji planów i programów

Prognoza oddziaływania na środowisko, o której mowa w ust. 1, powinna:

- 12) zawierać streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym.

USTAWA z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska

TYTUŁ I. PRZEPISY OGÓLNE

Dział I. Zakres obowiązywania ustawy

Art. 1. Ustawa określa zasady ochrony środowiska oraz warunki korzystania z jego zasobów, z uwzględnieniem wymagań zrównoważonego rozwoju, a w szczególności:

- 2) udostępnianie informacji o środowisku i jego ochronie;**
- 3) udział społeczeństwa w postępowaniu w sprawie ochrony środowiska;**

Dział II. Definicje i zasady ogólne

Art. 9. Każdy ma prawo do informacji o środowisku i jego ochronie na warunkach określonych ustawą. [art. uchylony –wszedł do Ustawy z 2008]

Art. 10. Każdy w przypadkach określonych w ustawie ma prawo do uczestniczenia w postępowaniu w sprawie wydania decyzji z zakresu ochrony środowiska lub przyjęcia projektu polityki, strategii, planu lub programu rozwoju i restrukturyzacji oraz projektu studium i planu zagospodarowania przestrzennego. [uchylony j.w.]

Dział IV. Informacje o środowisku

Rozdział 1. Dostęp do informacji [rozdział uchylony - wszedł do Ustawy z 2008]

Art. 19. 1. Organy administracji są obowiązane udostępniać każdemu informacje o środowisku i jego ochronie znajdujące się w ich posiadaniu lub które są dla nich przeznaczone.

2. Udostępnieniu, o którym mowa w ust. 1, podlegają [...]:

- przed ich skierowaniem do postępowania z udziałem społeczeństwa;

3. Udostępnieniu, o którym mowa w ust. 1, podlegają także inne informacje w postaci dokumentów, danych gromadzonych w szczególności w formie pisemnej, wizualnej, fonicznej lub elektronicznej na informatycznych nośnikach danych, dotyczące [...]

4. Informacje, o których mowa w ust. 2 i 3, udostępnia się na pisemny wniosek.

5. Informację niewymagającą wyszukiwania, która może być przekazana w formie ustnej, udostępnia się bez pisemnego wniosku.

6. Organy administracji właściwe w sprawach, o których mowa w ust. 2, są obowiązane do prowadzenia publicznie dostępnych wykazów danych o tych dokumentach

7. Publicznie dostępne wykazy danych o dokumentach [...] prowadzą także organy administracji właściwe do prowadzenia postępowania, w ramach którego lub w wyniku którego sporządzane są te dokumenty.

7a. Publicznie dostępne wykazy prowadzi się w formie elektronicznej;

Art. 21. 1. Organ administracji jest **obowiązany udostępnić informację bez zbędnej zwłoki**, nie później niż w ciągu miesiąca od dnia otrzymania wniosku.

Art. 23. Organ administracji, udostępniając informacje przekazane przez osoby trzecie, **wskazuje źródło ich pochodzenia**.

Art. 24. 1. Wyszukiwanie i przeglądanie w siedzibie organu administracji dokumentów wyszczególnionych w publicznie dostępnym wykazie jest bezpłatne.

2. Za wyszukiwanie informacji, przekształcanie informacji w formę wskazaną we wniosku o udostępnienie, sporządzanie kopii dokumentów lub danych oraz ich przesłanie organ administracji pobiera opłaty w wysokości odzwierciedlającej związane z tym uzasadnione koszty.

Rozdział 2. Państwowy monitoring środowiska oraz rozpowszechnianie informacji o środowisku

Art. 25. 1. Źródłem informacji o środowisku jest w szczególności państwowy monitoring środowiska.

2. Państwowy monitoring środowiska stanowi system pomiarów, ocen i prognoz stanu środowiska oraz **gromadzenia, przetwarzania i rozpowszechniania informacji o środowisku**.

3. Państwowy monitoring środowiska wspomaga działania na rzecz ochrony środowiska poprzez **systematyczne informowanie organów administracji i społeczeństwa o: [...]**

Dział V .Udział społeczeństwa w postępowaniu w sprawie ochrony środowiska (uchylony, wszedł do Ustawy z 2008 r.)

Art. 31. Każdy ma prawo składania uwag i wniosków w postępowaniu prowadzonym z udziałem społeczeństwa.

Art. 32. 1. Przed wydaniem decyzji wymagających udziału społeczeństwa organ administracji właściwy do ich wydania:

1) podaje do publicznej wiadomości informację o zamieszczeniu w publicznie dostępnym wykazie danych o wniosku o wydanie decyzji oraz o możliwości składania uwag i wniosków,

2) może przeprowadzić rozprawę administracyjną, otwartą dla społeczeństwa; przepis art. 91 § 3 Kodeksu postępowania administracyjnego stosuje się odpowiednio;

3. W przypadku, o którym mowa w ust. 1 pkt 1 i ust. 2, podanie do publicznej wiadomości powinno nastąpić także poprzez zamieszczenie informacji na stronie internetowej organu właściwego do wydania decyzji, jeśli organ ten prowadzi taką stronę.

Dział VIII. Edukacja ekologiczna, badania z zakresu ochrony środowiska oraz reklama

Art. 77. 1. Problematykę ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju uwzględnia się w podstawach programowych kształcenia ogólnego dla wszystkich typów szkół.

2. Obowiązek, o którym mowa w ust. 1, obejmuje również organizatorów kursów prowadzących do uzyskania kwalifikacji zawodowych.

Art. 78. Środki masowego przekazu są obowiązane kształtować pozytywny stosunek społeczeństwa do ochrony środowiska oraz popularyzować zasady tej ochrony w publikacjach i audycjach.

Art. 79. Organy administracji, instytucje koordynujące oraz kierujące działalnością naukową i naukowo-badawczą, a także szkoły wyższe, placówki naukowe i naukowobadawcze, obejmujące swym zakresem działania dziedziny nauki lub dyscypliny naukowe wiążące się z ochroną środowiska, są obowiązane uwzględniać w ustalanych programach oraz w swej działalności badania dotyczące zagadnień ochrony środowiska i badania te rozwijać.

Art. 80. Reklama lub inny rodzaj promocji towaru lub usługi nie powinny zawierać treści propagujących model konsumpcji sprzeczny z zasadami ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju, a w szczególności wykorzystywać obrazu dzikiej przyrody do promowania produktów i usług negatywnie wpływających na środowisko przyrodnicze.

Art. 80a.

1. Reklama i inny rodzaj promocji, zawierające informację o produkcie w zakresie określonym w art. 167 ust. 1, powinny być czytelne oraz powinny uwzględniać wymagania określone na podstawie art. 167 ust. 4 pkt 3.

2. Minister właściwy do spraw gospodarki, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw środowiska, kierując się zapewnieniem konsumentom możliwości łatwej oceny cech produktu istotnych z punktu widzenia ochrony środowiska, może określić, w drodze rozporządzenia, szczegółowe wymagania w zakresie zamieszczania w reklamie i materiałach promocyjnych informacji o produkcie, o której mowa w art. 167 ust. 1, w tym:

2) wymagania co do czytelności informacji o produkcie.

Art. 80c.

Organizacje społeczne mogą występować do właściwych organów administracji o zastosowanie środków zmierzających do zaprzestania reklamy lub innego rodzaju promocji towaru lub usługi, jeżeli reklama lub inny rodzaj promocji są sprzeczne z art. 80.

Rozdział 4

Finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej

Art. 400a.

1. Finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej obejmuje:
  - 11) badania i upowszechnianie ich wyników oraz postęp techniczny w zakresie ochrony środowiska i gospodarki wodnej;
  - 13) rozwój sieci stacji pomiarowych, laboratoriów i ośrodków przetwarzania informacji, służących badaniu stanu środowiska;
  - 15) wspomaganie realizacji zadań państwowego monitoringu środowiska, innych systemów kontrolnych i pomiarowych oraz badań stanu środowiska, a także systemów pomiarowych zużycia wody i ciepła;
  - 16) **wspomaganie systemów gromadzenia i przetwarzania danych związanych z dostępem do informacji o środowisku**; oraz prowadzenie monitoringu przyrodniczego; przekroczenia standardów jakości środowiska;

Finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej c.d.

32) edukację ekologiczną oraz **propagowanie działań proekologicznych** i zasady zrównoważonego rozwoju;

33) przygotowywanie i obsługę konferencji krajowych i międzynarodowych z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej;

34) **działania z zakresu gromadzenia i rozpowszechniania informacji o najlepszych dostępnych technikach** oraz działania związane z rejestracją i analizą wniosków o wydanie pozwolenia zintegrowanego i wydanych pozwoleń zintegrowanych, o których mowa w art. 206 i 212;

39) **przygotowywanie dokumentacji przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej**, które mają być współfinansowane ze środków pochodzących z Unii Europejskiej niepodlegających zwrotowi;

Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody

Rozdział 1. Przepisy ogólne

Art. 2.

2. Celem ochrony przyrody jest: [...]

7) kształtowanie właściwych postaw człowieka wobec przyrody **przez edukację, informowanie i promocję w dziedzinie ochrony przyrody.**

Art. 3.

Cele ochrony przyrody są realizowane przez: [...]

5) **prowadzenie działalności edukacyjnej, informacyjnej i promocyjnej w dziedzinie ochrony przyrody;**

Art. 4.

3. Obowiązkiem organów administracji publicznej, instytucji naukowych i oświatowych, a także publicznych środków masowego przekazu jest **prowadzenie działalności edukacyjnej, informacyjnej i promocyjnej w dziedzinie ochrony przyrody.**

Rozdział 5. Organy ochrony przyrody

Art. 95.

Organami opiniodawczo-doradczymi w zakresie ochrony przyrody są:

1) Państwowa Rada Ochrony Przyrody;

Art. 96.

3. Do zadań Państwowej Rady Ochrony Przyrody należy w szczególności:[...]

6) **popularyzowanie ochrony przyrody.**

Art. 103.

1. **Zadania związane** z ochroną przyrody, badaniami naukowymi i **działalnością edukacyjną**, a także [...] wykonuje Służba Parku Narodowego.
2. Do zadań Służby Parku Narodowego należy:
  - 2) **informowanie i promocja** w zakresie ochrony przyrody, w tym **prowadzenie** muzeum przyrodniczego, **ośrodków informacji i edukacji** oraz **publikowanie materiałów informacyjnych i promocyjnych**;

[W ten sam sposób zostały sformułowane wymagania odnośnie do innych służb publicznych ochrony przyrody]

Rozdział 8. Wykonywanie ochrony przyrody

Art. 113.

1. Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska prowadzi centralny rejestr form ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1–9.
  - 1a. Minister właściwy do spraw środowiska określi, w drodze rozporządzenia:
    - 1) zakres informacji gromadzonych w centralnym rejestrze form ochrony przyrody,
    - 2) organizację, tryb i standardy techniczne tworzenia rejestru,
    - 3) **sposób** aktualizacji rejestru oraz **udostępniania danych** zawartych w rejestrze – z uwzględnieniem konieczności zapewnienia kompletnej i jednolitej informacji o formach ochrony przyrody w Rzeczypospolitej Polskiej.

USTAWA z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko

Dział I. Przepisy ogólne

Rozdział 1. Zakres obowiązywania ustawy

Art. 1.

Ustawa określa:

- 1) zasady i tryb postępowania w sprawach:
  - a) udostępniania informacji o środowisku i jego ochronie,
  - b) ocen oddziaływania na środowisko,
- 2) zasady udziału społeczeństwa w ochronie środowiska;

Rozdział 2. Definicje i zasady ogólne

Art. 3.

1. Ilekroć w ustawie jest mowa o:

- 1) Biuletynie Informacji Publicznej – rozumie się przez to Biuletyn Informacji Publicznej, o którym mowa w ustawie z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. Nr 112, poz. 1198, z późn. zm.4));
- 2) informacji przeznaczonej dla organu – rozumie się przez to informację, którą w imieniu organu administracji dysponują osoby trzecie, w tym też informację, której organ ten ma prawo żądać od osób trzecich;

3) informacji znajdującej się w posiadaniu organu administracji – rozumie się przez to informację znajdującą się w posiadaniu organu administracji, wytworzoną przez ten organ lub otrzymaną przez organ od osoby trzeciej;

5) karcie informacyjnej przedsięwzięcia – rozumie się przez to dokument zawierający podstawowe informacje o planowanym przedsięwzięciu,

11) podaniu informacji do publicznej wiadomości – rozumie się przez to:

- a) udostępnienie informacji na stronie Biuletynu Informacji Publicznej, organu właściwego w sprawie,
- b) ogłoszenie informacji, w sposób zwyczajowo przyjęty, w siedzibie organu właściwego w sprawie,
- c) ogłoszenie informacji przez obwieszczenie w sposób zwyczajowo przyjęty w miejscu planowanego przedsięwzięcia, a w przypadku projektu dokumentu wymagającego udziału społeczeństwa – w prasie o odpowiednim do rodzaju dokumentu zasięgu,
- d) w przypadku gdy siedziba organu właściwego w sprawie mieści się na terenie innej gminy niż gmina właściwa miejscowo ze względu na przedmiot postępowania – także przez ogłoszenie w prasie lub w sposób zwyczajowo przyjęty w miejscowości lub miejscowościach właściwych ze względu na przedmiot postępowania;

Art. 4.

Każdy ma prawo do informacji o środowisku i jego ochronie na warunkach określonych ustawą.

Art. 5.

Każdy ma prawo uczestniczenia, na warunkach określonych ustawą, w postępowaniu wymagającym udziału społeczeństwa.

Dział II. Udostępnianie informacji o środowisku i jego ochronie

Rozdział 1. Przepisy ogólne

Art. 8.

Organy administracji są obowiązane do udostępniania każdemu informacji o środowisku i jego ochronie znajdujących się w ich posiadaniu lub które są dla nich przeznaczone.

Art. 9.

2. Informacje, o których mowa w ust. 1, udostępnia się w formie ustnej, pisemnej, wizualnej, dźwiękowej, elektronicznej lub innej formie.

3. Udostępniając informacje, organ administracji informuje także, na wniosek podmiotu żądającego informacji, o miejscu, w którym znajdują się dane [...] oraz sposobów interpretacji uzyskanych danych, które posłużyły do wytworzenia udostępnianej informacji, lub odsyła do stosownych metodyk referencyjnych w tym zakresie.

Art. 10.

W urzędach organów administracji wyznacza się osoby, które zajmują się udostępnianiem informacji o środowisku i jego ochronie.

Art. 11.

Organ administracji udostępniając informacje o środowisku i jego ochronie przekazane przez osoby trzecie, wskazuje źródło ich pochodzenia.

Art. 12.

1. Informacje o środowisku i jego ochronie udostępnia się na pisemny wniosek o udostępnienie informacji, zwany w niniejszym dziale „wnioskiem”.

2. Bez pisemnego wniosku udostępnia się:

1) informację niewymagającą wyszukiwania;

2) w przypadku wystąpienia klęski żywiołowej, innej katastrofy naturalnej lub awarii technicznej,

Art. 14.

1. Organ administracji udostępnia informację o środowisku i jego ochronie bez zbędnej zwłoki, nie później niż w ciągu miesiąca od dnia otrzymania wniosku.

Rozdział 2

Odmowa udostępniania informacji

Rozdział 3

Publicznie dostępne wykazy oraz upowszechnianie informacji drogą elektroniczną

Rozdział 4. Opłaty

Art. 26.

1. Wyszukiwanie i przeglądanie w siedzibie organu administracji dokumentów wyszczególnionych w publicznie dostępnym wykazie jest bezpłatne.

2. Za wyszukiwanie informacji, a także za przekształcanie informacji w formę wskazaną we wniosku, sporządzanie kopii dokumentów lub danych oraz ich przesłanie organ administracji pobiera opłaty w wysokości odzwierciedlającej związane z tym uzasadnione koszty.

Dział III. Udział społeczeństwa w ochronie środowiska

Rozdział 1. Przepisy ogólne

Art. 30.

Organy administracji właściwe do wydania decyzji lub opracowania projektów dokumentów, [...] zapewniają możliwość udziału społeczeństwa odpowiednio przed wydaniem tych decyzji lub ich zmianą oraz przed przyjęciem tych dokumentów lub ich zmianą.

Rozdział 2

Udział społeczeństwa w podejmowaniu decyzji

Rozdział 3

Udział społeczeństwa w opracowywaniu dokumentów

Rozdział 4

Opiniowanie, udział społeczeństwa i przyjęcie dokumentu

Zadania informacyjne w zapisach ustaw

Zadanie	1949	1980	1991	2000	2001	2004	2008
Zasada powszechnego dostępu do informacji				+	+	+	+
Popularyzacja, propagowanie, promocja. W tym: - przez ministerstwa przyrody i/lub środowiska - przez inne organy ochrony przyrody/środowiska - przez inne podmioty	+	+	+ +		+ +	+ + +	
Podnoszenia świadomości społecznej		+				+	
Zaznaczenie wpływu/udziału społeczeństwa na działania podejmowane przez organy administracji		+		+	+	*	+
Obowiązek prowadzenia działalności edukacyjnej		+	+		+	+	
Obowiązek tworzenia ośrodków informacji lub stanowisk informacyjnych						+	+
Obowiązek tworzenia rejestrów (dokumentowania)	+	+	+	+	+	+	+
Zasady udostępniania informacji				+	+	**	+
Opracowywanie publikacji z dziedziny ochrony przyrody, w tym informacyjnych	+					+	
Dbłość o zrozumiały dla każdego przekaz informacji				+			

* dopisany po wejściu w życie Ustawy z r. 2008;

** w osobnym rozporządzeniu

Konkluzje ogólne

Zapisy w ustawach są odbiciem stosunku organów państwa do obowiązku podnoszenia świadomości społecznej obywateli.

Weryfikują poziom osiągnięć w dążeniu do budowy społeczeństwa demokratycznego/poinformowanego.

Obrazują poziom kultury informacyjnej organów państwa.

Konkluzje szczegółowe

Konstytucyjna zasada, iż każdy ma prawo do informacji o stanie i ochronie środowiska została wyrażona dopiero w Ustawie z 2000 roku i w następnych.

Obowiązek popularyzacji, propagowania, promocji ochrony przyrody i środowiska był zaznaczony w trzech już uchylonych ustawach i tylko w jednej z trzech obecnie obowiązujących (o ochronie przyrody z 2004).

Obowiązek ten tylko przez dwie ustawy został nałożony na ministerstwo środowiska (1991; 2004), w pozostałych cedowany był na szkoły wyższe, media, samorzady.

Konkluzje szczegółowe c.d.

Wszystkie ustawy nakładają obowiązek opracowywania przez organy ochrony przyrody różnego typu rejestrów, wykazów, raportów itp., z tym że ich liczba i szczegółowość rośnie w czasie.

Obowiązek udostępniania informacji zapisanych w tych dokumentach został szczegółowo określony dopiero w ustawach wydanych po roku 2000.

Tylko w jednej ustawie (2000 r.) znalazł się zapis o konieczności sporządzania streszczeń raportów i innych specjalistycznych dokumentów językiem zrozumiałym dla każdego obywatela.

W dwóch ustawach (z 2004 i 2008) mówi się o obowiązku tworzenia ośrodków informacji lub stanowisk informacyjnych, a Ustawa z 2004 także o opracowywaniu wydawnictw informacyjnych.

Niewątpliwie Ustawa z 2004 roku zawiera najwięcej zapisów dotyczących przekazu informacji o ochronie przyrody i podnoszenia świadomości społecznej w tym zakresie.

Dziękuję za uwagę

